

El Mas

L'Espunyola

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona de Sant Climent de l'Espunyola
Emplaçament Km. 139 de la C-26, seguir per la pista asfaltada aprox.1,400km i agafar el trencall, està indicat.

Coordenades:

Latitud: 42.04873
Longitud: 1.79682
UTM Est (X): 400431
UTM Nord (Y): 4655887

Classificació

Número de fitxa 08078 - 11
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XVI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA NÚM. 3311
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08077A007000320000HD
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: ds., 05/06/2010 - 02:00

Descripció

Gran masia formada per la casa amb alguns annexes adossats als costats nord, sud i est, a uns metres al nord-oest hi ha el paller, i l'era entre els dos edificis, uns metres cap a l'est trobem el pou, i a l'entorn més proper gran quantitat de camps de conreu. La casa està emplaçada en un indret molt obert, especialment cap l'est, sud i oest, al nord s'hi aixeca el tossal de Sant Salvador. L'estructura de la casa és el resultat de diverses ampliacions i modificacions fetes al llarg dels segles. La casa és de planta rectangular, consta de planta baixa, planta primera i golfes; és coberta a dos vessants amb el carener orientat nord-sud. Actualment la façana principal és la que obra a ponent on hi trobem la porta principal d'accés, consistent en una portalada de llinda en arc rebaixat format per tres peces (la clau i dues laterals) suportades sobre muntants de carreus, tot de la mateixa pedra i amb el mateix acabat punxonat. Aquesta gran masia presenta una primera estructura d'origen baixmedieval (probablement segle XIV) que és construïda amb uns potents murs fets amb un aparell regular de carreus ben tallats (i parts amb tàpia), més apreciable al seu interior (és probable que la part superior d'aquesta primera estructura sigui d'un període posterior). Aquest primer edifici tenia la porta principal d'accés a la façana sud; és un gran portal adovellat d'arc de mig punt (a la part exterior i rebaixat a l'interior) fet tot de pedra ben tallada i polida; avui dia queda amagat a l'interior de l'edifici. A l'interior de la planta baixa es conserven altres elements molt interessants d'aquest període com són dos arcs apuntats, situats a la crugia nord, estant formats per dovelles de pedra ben tallades i polides i un aparell acurat. També és destacable part de l'estructura de l'escala d'accés a la planta primera junt amb d'altres d'elements. L'edifici primigeni presenta una estructura a planta baixa compartimentada en tres crugies, a planta primera però la distribució és diferent (potser per modificacions posteriors); així a planta primera l'espai corresponen a les tres crugies es converteix en dues, ja que la central i la sud són un única crugia que dóna com a resultat una gran sala d'amplada considerable, la qual és coberta per un forjat de bigues de secció quadrada amb els angles inferiors motllurats i posts a sobre. La sala, amb la seva gran taula, té al centre del mur nord la fornícula de la capella, al mur de ponent una teiera, l'escala d'accés a llevant i al darrera de la qual hi ha l'espai on hi havia la pica i els fogons; a la nau nord habitacions, amb les obertures que donen a la sala formades per muntants i llinda plana tot de pedra polida i motllurada. A l'estructura de la casa primigènia se li va adossar un ampli cos pel costat sud, l'adhesió d'aquesta ampliació va suposar la modificació i adaptació de determinats espais, així com canvis com és la construcció d'una porta d'accés (ja que l'originària quedava a l'interior de la nova planta de la casa) aquesta porta es va situar al mur de ponent d'aquesta ampliació, és d'arc de mig punt fet de dovelles de pedra picada per fora i per la cara interior de bigues de fusta; avui dia està tapiada (més tardanament es va obrir una nova porta, l'actual).

Observacions:

(Continuació) Aquesta ampliació va suposar l'augment de la superfície de l'espai de vivenda de la planta primera comportant modificacions en els espais, obertura de nous passos (potser és d'aquesta època la gran sala?). A la planta baixa, en aquesta ampliació hi trobem varies portes prou interessants, fetes en pedra a muntants i llinda, alguna amb llinda plana monolítica. Pel que fa als murs d'aquesta ampliació, la superfície està bastant coberta d'un revestiment, de fet un rejuntat ample, que no permet una bona observació del paredat, però sembla més aviat irregular, de pedra i amb força presència de teulís o maó. Aquesta ampliació presenta modificacions de fases posteriors, entre les quals, sembla que la construcció d'una eixida oberta al sud a nivell de planta golfes. Pel que fa a les obertures corresponents a finestres, hi ha gran diversitat d'acabats responen a diferents períodes cronològics o fases constructives; així, s'hi poden veure finestres amb muntants i llindes planes de pedra, amb acabats diversos, com peces senzilles, ben polides però sense cap tipus de decoració, d'altres amb els angles esbiaixats, i d'altres amb motlures, algunes també amb ampit uns casos motllurat i d'altres senzill; també hi ha finestres emmarcades amb maó massís i d'altres d'obertura contemporània. Altres elements a tenir en compte són, a planta baixa, a l'ampliació hi trobem un cos adossat també al sud que és el forn de pa; al costat sud i est hi ha diverses construccions destinades al bestiar, magatzem i paller, formant una mena de clos al que s'hi té accés des del costat nord. També a uns metres al nord-oest hi ha un paller més modern, de dos nivells, coberta a dos vessants i la façana principal totalment oberta

cap al sud sud-est, tant sols amb un pilar central de suport; aquest té un ampliació contemporània a la part del davant.

Història

La primera referència documental coneguda del Mas la trobem en el fogatge del 1497 referent a "L'Aspunyola" en el qual consta En Mas. Posteriorment, en el fogatge de 1553, dins la parròquia i terme de l'Espunyola hi ha documentat "En Mas del Mas de la Spunyola".

En la bibliografia consta que en època moderna els masovers de El Mas devien vassallatge als senyors de Tamarit als quals els havien de pagar un cens. Més tard, passà a mans de la nissaga De Rocafiguera de Vic (Doña Cristina de Rocafiguera i de Bordons, per núpcies el segon cognom va passar a ser Ventós, la va rebre junt amb d'altres masos del terme de Montclar, com hereva preventiva de la seva mare Doña Josefa Bordons i Puig; avui dia encara està en mans de la família De Rocafiguera.

El Mas pertany a la parròquia de Sant Climent de l'Espunyola. També se l'ha conegut com Mas Puig, i així consta en la seva primera inscripció registral.

Dins el seu terme hi ha la ruïnes d'un altra casa anomenada La Creu.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Arquitectònic, núm. 3311. Generalitat de Catalunya.

SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.

VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

